

Spis treści

Przedmowa	IX
-----------------	----

A Organizacja profilaktycznej opieki zdrowotnej

1. Organizacja profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą w Polsce	3
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
1.1. Profilaktyczna opieka zdrowotna nad dziećmi w wieku niemowlęcym, poniemowlęcym i przedszkolnym	3
1.2. Profilaktyczna opieka zdrowotna nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym	4

B Testy przesiewowe

1. Metodyka przeprowadzania testów przesiewowych w ramach badań bilansowych	9
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
2. Test przesiewowy do wykrywania zaburzeń w rozwoju fizycznym	10
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
2.1. Pomiar długości ciała	10
2.2. Pomiar wysokości ciała	11
2.3. Pomiar masy ciała	13
2.3.1. Pomiar masy ciała w pozycji leżącej	13
2.3.2. Pomiar masy ciała w pozycji stojącej	13
2.4. Wyciążanie wskaźnika masy ciała	13
2.5. Pomiar obwodu głowy	13
2.6. Interpretacja wyniku pomiarów antropometrycznych	14
3. Testy przesiewowe do wykrywania zaburzeń narządu ruchu	16
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska, Jerzy Sułko, Piotr Sawiec</i>	
3.1. Test przesiewowy do wykrywania rozwojowej dysplazji stawu biodrowego	16
3.2. Test przesiewowy do wykrywania zniekształceń statycznych kończyn dolnych	20
3.3. Test przesiewowy do wykrywania boczego skrzywienia kręgosłupa	21
3.4. Test przesiewowy do wykrywania nadmiernej kifozy piersiowej	24

3.5. Element fakultatywny – ocena w przypadku nieprawidłowości chodu	25
3.5.1. Chodzenie na palcach	25
3.5.2. Chód ze skręcaniem palców do wewnątrz lub na zewnątrz	26
4. Testy przesiewowe do wykrywania zaburzeń słuchu	28
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
4.1. Ocena wyników badania przesiewowego oraz reakcji słuchowych u noworodków	28
4.2. Ocena narządu słuchu u niemowląt w wieku 6–9 tygodni oraz 3–4 miesięcy	29
4.3. Ocena narządu słuchu u niemowląt w wieku 6, 9 i 12 miesięcy	29
4.4. Orientacyjne badania słuchu u dzieci w wieku 2 lat	30
4.5. Orientacyjne badanie słuchu w wieku 4 lat	30
4.6. Badanie słuchu u starszych dzieci (szept i „powtórz, co słyszysz”)	31
4.6.1. Badanie u dziecka w wieku 5–6 lat	31
4.6.2. Badanie u ucznia VII klasy szkoły podstawowej	32
5. Testy przesiewowe do wykrywania zaburzeń narządu wzroku	33
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
5.1. Test do wykrywania niedrożności dróg łzowych	33
5.2. Test przejerności ośrodków optycznych oka	34
5.3. Testy przesiewowe w kierunku wykrywania zezów	35
5.3.1. Test badania refleksów rogówkowych (Hirschberga)	35
5.3.2. Test naprężeniowego zakrywania i odkrywania oczu (cover test)	35
5.4. Test do wykrywania nieprawidłowej ostrości wzroku do dali	36
5.5. Test do wykrywania nieprawidłowej ostrości wzroku do blizy (fakultatywny)	38
5.5.1. Badanie za pomocą tablic logMAR	39
5.5.2. Badanie za pomocą alternatywnych tablic	40
5.6. Test przesiewowy do wykrywania zaburzeń widzenia barw	40
6. Test przesiewowy do wykrywania podwyższonego ciśnienia tętniczego	42
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
6.1. Dzieci w wieku 12 miesięcy i 2 lat	42
6.2. Dzieci starsze	43

7. Test przesiewowy do wykrywania niezastąpionego jądra	46
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
8. Orientacyjne badanie lateralizacji	47
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
9. Test obrazkowy do wykrywania wad wymowy ...	48
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
c Badania bilansowe w różnych grupach wiekowych	
1. Standardy w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad dziećmi w wieku niemowlęcym, poniemowlęcym i przedszkolnym	51
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
1.1. Wprowadzenie.....	51
1.2. Aktualna organizacja i zakres profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi do 5. roku życia	51
1.3. Standardy w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad dziećmi w wieku 0–5 lat sprawowanej przez lekarza POZ	53
1.4. Standardy w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad dziećmi w wieku 0–5 lat sprawowanej przez pielęgniarkę POZ	56
2. Zasady przeprowadzania wizyt i porad patronażowych u dzieci w 1. miesiącu życia	58
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
2.1. Wizyty patronażowe u noworodka.....	58
3. Badania profilaktyczne dzieci w wieku niemowlęcym	60
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
3.1. Wprowadzenie.....	60
3.2. Zasady badań profilaktycznych dzieci w wieku niemowlęcym	60
3.3. Cele badania	60
3.4. Komponenty wizyty	60
4. Profilaktyczne badanie lekarskie dzieci w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym. Bilanse zdrowia dzieci w wieku 2 i 4 lat	62
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
4.1. Wprowadzenie.....	62
4.2. Zasady przeprowadzania bilansów zdrowia.....	62
4.3. Komponenty wizyty	62
5. Bilans zdrowia dzieci w wieku 5 lat oraz objętych rocznym obowiązkowym przygotowaniem przedszkolnym (w tym ocena gotowości szkolnej)	64
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
5.1. Wprowadzenie.....	64
5.2. Zasady przeprowadzania bilansu zdrowia	64
5.3. Komponenty wizyty	65
6. Standardy w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym	68
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
6.1. Wprowadzenie.....	68
6.2. Cele, organizacja i zakres profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym	68
6.3. Standardy w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad uczniami sprawowanej przez lekarza POZ	69
6.4. Standardy w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad uczniami sprawowanej przez pielęgniarkę szkolną	71
7. Bilans zdrowia ucznia III klasy szkoły podstawowej	72
<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
7.1. Wprowadzenie.....	72
7.2. Organizacja i warunki badania, komunikowanie się lekarza z uczniem i jego rodzicami	72
7.3. Komponenty wizyty	73
8. Bilans zdrowia ucznia VII klasy szkoły podstawowej (dawniej I klasy gimnazjum) oraz I klasy szkoły ponadgimnazjalnej/ponadpodstawowej	75
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
8.1. Wprowadzenie.....	75
8.2. Organizacja i warunki badania, komunikacja lekarza z uczniem i jego rodzicami	76
8.3. Komponenty wizyty	76
9. Bilans zdrowia ucznia kończącego szkołę ponadgimnazjalną (ponadpodstawową)	79
<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska, Barbara Wójcickowska</i>	
9.1. Wprowadzenie.....	79
9.2. Organizacja bilansu zdrowia.....	79
9.3. Cele bilansu zdrowia	79
9.4. Komponenty wizyty	79
D Dodatki	
1. Standardy WHO rozwoju fizycznego dzieci w wieku 0–5 lat. Siatki centylowe długości, wysokości i masy ciała, wskaźnika masy ciała i obwodu głowy	85
<i>Iwona Palczewska</i>	
2. Siatki centylowe rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży – wyniki badania OLAF i OLA	95
3. Tabele i siatki centylowe wartości ciśnienia tętniczego	106
4. Wiek występowania kamieni milowych we wczesnej ocenie rozwoju dziecka	115
5. Program Szczepień Ochronnych na 2017 rok	118
<i>Jacek Mrukowicz, Małgorzata Ściubiż</i>	

6.	Zakres profilaktycznych badań, testów przesiewowych oraz edukacji zdrowotnej u dzieci i młodzieży do lat 19	120
	<i>Anna Oblacińska, Maria Jodkowska</i>	
7.	Ocena wieku zębowego. Wyrzynanie się zębów u dzieci i młodzieży	127
	<i>Piotr Sawiec, Anna Oblacińska</i>	
8.	Skala Tannera	128
9.	Rodzaje i charakterystyka grup uczniów na zajęciach wychowania fizycznego, zawodach i sprawdzianach w szkole	132
	<i>Barbara Woynarowska</i>	
10.	Zasady kwalifikacji lekarskiej uczniów do zajęć wychowania fizycznego w najczęstszych przewlekłych zaburzeniach i chorobach	133
	<i>Barbara Woynarowska</i>	
11.	Czynniki ryzyka miażdżycy u dzieci i młodzieży	140
	<i>Maria Jodkowska, Barbara Woynarowska</i>	
12.	Rodzaje zaburzeń miesiączkowania	141
	<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	
13.	Zasady podawania kwasu foliowego w zapobieganiu wadom cewy nerwowej	142
	<i>Maria Jodkowska, Anna Oblacińska</i>	